

Can Vives de la Cortada

Sant Iscle de Vallalta

Ubicació

Comarca:	Maresme
Lloc/Adreça:	Al quadrant nord-est del terme municipal, al vessant sud del turó d'en Vives.
Emplaçament	Dins del Parc del Montnegre i el Corredor, entre le torrent de la Roureda i la riera de Can Vives.
Alçada:	415
Coordenades:	
Latitud:	41.65212
Longitud:	2.55351
UTM Est (X):	462822
UTM Nord (Y):	4611249

Classificació

Número de fitxa	08193 - 6
Àmbit:	Patrimoni immoble
Tipologia	Edifici
Estil / època:	Modern Contemporani Popular
Segle	XVI-XIX
Estat de conservació	Dolent
Notes de conservació:	En ruïnes.
Protecció	Legal
Observacions protecció:	BCIL;
Número inventari	IPA 8954/4215-I
Generalitat i altres inventaris	
Accés	Fàcil
Ús actual:	Sense ús
Titularitat	Privada
Titular:	08192A014000010000KD
Autoria de la fitxa	Àlex Asensio

Descripció

Històricament, es tracta d'una de les masies més importants del municipi, ja que dóna nom a diversos topònims: el turó sobre el qual s'assenta, la roureda que el circumda i el torrent que hi davalla pel sector occidental. Després del seu despoblament a mitjan segle XX, la masia va patir un procés de degradació que l'ha conduït al seu estat actual. Segons els amidaments, resten dempeus menys del 20% de les antigues edificacions, i es troben en un estat molt precari.

Del nucli originari amb prou feines s'endevinen, cobertes de malesa, les plantes de l'assentament del cos principal i de la pallissa del sector oriental. Es tractava d'una masia de tipus basilical amb una crugia central de planta baixa i dos pisos amb carener perpendicular a la façana, orientada a migdia, i coberta de teula amb dos aiguavessants. Presentava una obertura a cada nivell amb brancals i llindes de pedra. La porta tenia esculpida una canaleta al perímetre intern i els ampits de les finestres estaven decorats amb tres modillons. El cos lateral de llevant estava format per dues crugies d'11,5 metres d'amplada i 11,6 de fondària. La façana presentava una porta amb arc escarser i una altra d'allindada, a més de sengles finestres gòtiques al primer pis, sense alinear, amb brancals i ampits de granit; avui desaparegudes. Una remunta sobre la primera de les crugies obria una tercera lluernia molt senzilla, i introduïa un joc de teulades amb caiguda frontal i posterior que amputaven parcialment l'aiguavessant primigeni.

El complex es va ampliar pel costat de ponent a principis del segle XIX amb l'addició d'una ala lateral de quatre alçades: semisoterrani, planta baixa, primer pis i golfes. Aquest volum es projectava 5 metres per davant del pla de façana de la masia per donar pas a una disposició en forma d'ela (L) invertida. Els nous capcers apuntaven a migdia i tramuntana, amb un òcul a cadascun dels frontons, carener perpendicular i coberta de teula d'un aiguavés amb caiguda cap a ponent. Els nivells intermedis estaven destinats a la millora residencial dels seus estadants, tal com palesa, pel costat oest, la construcció d'una galeria exterior equipada amb una latrina a cada planta, així com una gran terrassa i un rellotge de sol esgrafiat amb la data de 1827 al pis de dalt. Al seu torn, la secció est integrava dins de l'edificació dues galeries cobertes amb diverses finestres consecutives de punt rodó. Aquesta part s'ha ensorrat totalment, deixant a la vista la divisió interna en dos espais transversals per mitjà d'una paret central d'un sol maó de gruix sobre la qual descansen els caps de biga.

La secció oest constitueix, hores d'ara, l'única part recognoscible de tot el conjunt gràcies a l'apuntament lateral que li proporciona el sistema d'arcs i voltes a sardinell sustentat per quatre pilastres exteriors de maó i dos contraforts -en posició anterior i posterior- de pedra escairada. El parament i l'intradós de la planta inferior són de maçoneria, mentre que la resta d'obra de fàbrica és tota de maó pla arrebossat amb morter de calç i pintat de color blanc. La volta que sustenta les comunes és travessada en un dels angles per un baixant d'aigües grises fet amb peces cilíndriques de ceràmica i el ràfec de la teulada és rematat amb tortugada. Al davant de la masia hi ha una bassa amb aigua de planta trapezoïdal d'entre 4 i 5 metres de costat, protegida amb una tanca de torsió metàl·lica.

Observacions:

Cont. Descripció: El safareig va ser recuperat d'entre 2015 i 2016 i es recolza sobre la paret posterior d'un antic paller de dues plantes, en estat ruïnós. Al sector de llevant hi ha, al mateix nivell de terres que la masia, un edifici de corrals de 4,7 x 17,5 metres amb set particions internes i les corresponents voltes de maó pla. Sota seu i a peu pla del camí hi ha una construcció de pedra semi soterrada que forma un sòcol de 25 metres de longitud orientat a migdia, amb diverses seccions cobertes amb volta catalana. La paret frontal té tres petits orificis de ventilació emmarcats amb lloses i dues portes amb brancals de paredat irregular i llindes en forma d'arcs rebaixats amb quatre fileres de maons plans. Una

porta metàl·lica impedeix l'entrada a la primera estança, mentre que la segona, parcialment paredada, dóna accés a una nau correguda que es troba connectada amb la terrassa de sobre mitjançant una obertura zenital al sostre.

S'hi accedeix a través de qualsevol dels dos ramals, inferior i superior, en què es divideix la pista forestal corresponent a l'antic camí de Can Vives de la Cortada, que connecta el Pla de Forcs amb la urbanització de la Font del Montnegre i altres masos del terme.

Protecció:

Pla General d'Ordenació de Sant Iscle de Vallalta. Text refós. 2006. Tipus de protecció C.

Pla especial urbanístic i catàleg de masies i cases rurals de Sant Iscle de Vallalta. Text refós. 2016. M-4.

Pla Especial del Montnegre i el Corredor (Serralada de Marina). Diputació de Barcelona. Servei de Parcs Naturals. 1989. Annex 3.

Història

L'any 1679, l'hereu de Can Vives de la Cortada va maridar la pubilla de Can Palau. L'any 1701, el fill d'aquest matrimoni, Jaume Vives i Josep del Palau, es va casar amb Teresa Villar i Carreras, de Calella. A l'arxiu de l'Escola Superior d'Arquitectura es conserva un "Plano geométrico de la propiedad de Don Francisco Vivas de la Cortada" de la segona meitat del segle XIX en què apareixen delimitades totes les terres del municipi que pertanyien al mas. Estaven concentrades en el quadrant nord-occidental del terme i englobaven un total de 64 peces de terra de diverses qualitats, moltes de les quals havien estat establertes a pagesos de la rodalia. D'acord amb els nostres amidaments, la superfície total vorejava les 530 hectàrees, sense tenir en compte les propietats situades al vessant nord del Montnegre.

L'amillament de 1852 estimava un producte líquid imposable de 17.502 rals de billó, la qual cosa representava prop del 8% de la quota global del municipi. A més del nom, conreu i qualitat de les terres hi consten 18 homes a parceria. La casa també tenia un ramat de 25 ovelles, a més de quatre cabres, dos bous, un parell d'eugues i una mula.

En un dels marges del plànol hi ha un dibuix de la masia. S'hi poden veure la portalada que donava entrada al conjunt, format per la masia primigènia i l'ampliació de finals del XIX. També hi apareixen representants un paller a l'aire lliure i un carro dins d'un magatzem.

El 1857 figurava com a propietari de la masia Facund Vives de la Cortada, que era un dels cinc principals contribuents del municipi.

La masia apareix grafiada amb el nom de "Can Vivas" en el mapa planimètric del municipi a escala 1:25.000 de l'Instituto Geográfico y Estadístico, segons còpia manuscrita feta pel Servei Geogràfic de la Mancomunitat de Catalunya de l'any 1914. El mateix any apareix també representada amb el nom de 'Can Vives de la Cortada' en el full del Mapa Geológico y Topográfico de la Provincia de Barcelona a escala 1:40.000 corresponent a la Región Cuarta o del Río Tordera.

Daniel Rangil (RANGIL, 2008:226) recull el testimoni oral de Josep Alzina, dit en Pitu Minaire, el qual recorda que "a dintre del celler de Can Vives hi havia un forat i una mina que feia deu o dotze metres, o poder vint metres, bastant ampla, que travessava per sota tota la casa dels masovers".

El mateix autor (RANGIL, 2011:162) dona veu al paranyer de Sant Celoni Lluís Ibern, dit en Peixa, que de jove es dedicava a parar trampes pel Montnegre i la conca de la Tordera per vendre la pell dels animals (conills, esquirols, gats marcs i gorjablancs). Ibern va iniciar la seva activitat quan va esclatar la Guerra Civil, l'any 1936, i explica que a les nits "dormia en barraques de carboners o de rodors" i que, quan podia, "anava a l'Hostal de Montnegre" o bé l'acollien en masos de Sant Iscle com la "Casa Nova de Mas Ponts, Can Vives de la Cortada o Can Giralt".

Bibliografia

- AJUNTAMENT DE SANT ISCLE DE VALLALTA (2003). Coneix Sant Iscle de Vallalta. Canet de Mar. Edicions Els 2 Pins, p. 54.
- AJUNTAMENT DE SANT ISCLE DE VALLALTA (2016). Pla especial urbanístic i Catàleg de masies i cases rurals de Sant Iscle de Vallalta, Llibre II, Document núm. 3. Catàleg de masies i cases rurals. Element M-4, pp. 105-114.
- AJUNTAMENT DE SANT ISCLE DE VALLALTA (2006). Pla General d'Ordenació de Sant Iscle de Vallalta. Normes urbanístiques (text refós). Relació d'edificacions, núm. 12, p. 104.
- AJUNTAMENT DE SANT ISCLE DE VALLALTA (2006). Sant Iscle de Vallalta, la porta del Montnegre. Sant Iscle de Vallalta: Parc del Montnegre i el Corredor, pp. 9, 16 i 27.
- ARXIU GRÀFIC-BIBLIOTECA ETSAB. ESCOLA TÈCNICA SUPERIOR D'ARQUITECTURA DE BARCELONA. Plano geométrico de la propiedad de Don Francisco Vivas de la Cortada situada al confín Norte del término municipal de San Acisclo de Vallalta. Núm. de registre 13371. Universitat Politècnica de Catalunya.
- BENAIGES, Núria, i CORBERA, Jordi (2007). Imatges d'una transformació. El Maresme 60 anys després. L'Atzavara, núm. 15. Mataró: Butlletí de la Secció de Ciències Naturals del Museu de Mataró.
- BONET I GARÍ, Lluís (1983). Les masies del Maresme: estudi de les masies, elements defensius, ermites i molins. Barcelona: Montblanc-Martín, C.E.C.
- DIPUTACIÓ DE BARCELONA (1989). Inventari d'edificacions. Annex 2. Pla especial del Montnegre i el Corredor (Serralada de Marina). Element núm. 33. Barcelona: Servei de Parcs Naturals.
- DIPUTACIÓ DE BARCELONA (1989). Inventari d'edificacions. Annex 3. Pla especial del Montnegre i el Corredor (Serralada de Marina). Barcelona: Servei de Parcs Naturals.
- GENERALITAT DE CATALUNYA. Inventari del Patrimoni Arquitectònic de Catalunya. Departament de Cultura. Ref. Núm. 8954.
- RANGIL I BRUNET, Daniel (2008). Històries i llegendes de l'any vuit. Recull de la memòria oral del Montnegre (I). Capellades: Daniel Rangil, p. 226.
- RANGIL I BRUNET, Daniel (2011). Piles i súties. Recull de la memòria oral del Montnegre (III). Capellades: Daniel Rangil. P. 162.
- VERDURA PERA, Jaume (1967). Can Palau. Programa de Festa Major. Sant Iscle de Vallalta: Ajuntament de Sant Iscle de Vallalta.

